

Summary:

Vasyl Stetskyi. SOCIO-GEOGRAPHY BASICS OF RESEARCH AND APPROACHES TO THE ADMINISTRATIVE-DISTRICT EDUCATIONAL SYSTEM

The social-geographical theoretical questions rationale of forming and developing the administrative district educational systems are consider. The group of methodological approaches and directions of their research are released and some general results of the organizational and functional state are presented.

In the article position of determination is also grounded administratively district educational system as base link of organization training-educator process in the structure of national educational complex. Notes that ADES has educational potential, has several aspects of his assessment, in particular the definition of levels of literacy of the population, formation of structure and a network of educational institutions relative to the population and the labour market. According to researchers of the highest functional level reach ADES with a full range of general education, vocational education institutions and higher educational institutions, especially since they require training of numerous pedagogical and scientific-pedagogical staff of the highest qualification. In addition, each ADES forms special, typical to the types of institutions and the Organization of educational content of socio-cultural environment, which is functionally and geographically closely integrated into society.

Keywords: social and geographical base, administrative and regional educational systems, educational process, a national educational complex.

Рецензент: проф. Заставецька О.В.

Надійшла 28.01.2013р.

УДК 913(210.5):338.242.2

Наталя СТРАЧКОВА

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРИМОРСЬКОГО РЕГІОНУ: СИСТЕМНО-ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПІДХІД

В статті розкрито методичні підходи до сутності та оцінки конкурентоспроможності регіону: комплексний підхід, підходи, засновані на трудових параметрах, на використанні показників соціально-економічного розвитку, чинники формування конкурентоспроможності регіону, факторний, кваліметричний, програмно-цільовий та кластерний підходи. Обґрунтовано сутність системно-інтеграційного підходу до конкурентоспроможності приморського регіону в умовах міжрегіональної інтеграції та необхідність розробки методики оцінки трансформаційного потенціалу приморського регіону.

Ключові слова: конкурентоспроможність, приморський регіон, системно-інтеграційний підхід, міжрегіональна інтеграція, трансформаційний потенціал.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Соціально-економічний розвиток приморського регіону як суспільно-географічне явище, яке має просторово-часовий прояв, характеризується постійними змінами кількісних і якісних параметрів, різномасштабних за своїм значенням і різноспрямованих за впливом і поширенням. Рушійною силою такого розвитку є протиріччя між новими цілями та пріоритетами, що виникають у процесі функціонування регіону в умовах глобальних флуктуацій, і внутрішніми особливостями формування його соціально-економічної системи. Більш за все це характерно для регіонів "рубіжної комунікативності", де головним детермінантом економічної активності є синергетика граничних геопросторів, у тому числі приморських регіонів. Вплив глобалізації на розвиток приморського регіону проявляється у перетворенні його на самостійного актора світогосподарської системи та одночасно як на учасника міжрегіональної інтеграції національного і глобального рівнів, так і конкурентних відносин. Тому про-

цес розвитку приморського регіону когерентний трансформації просторової організації його соціально-економічної системи, проявом чого є набуття нових якостей, однією з яких є конкурентоспроможність. Це обумовлює актуальність розробки особливого системно-інтеграційного підходу до конкурентоспроможності приморського регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінка можливостей та обмежень застосування системно-інтеграційного підходу до оцінки конкурентоспроможності с позицій регіонального розвитку в умовах міжрегіональної інтеграції, а також можливі схеми формування міжрегіональних соціально-економічних систем відображені в працях З. Варналія [4], В. Гейця [2], М. Долішнього [5,6], І. Кононова [10], В. Кравціва [6], М. Паламарчука [5], А. Паламарчука [5], В. Симоненка [6], А.С. Філіпенка, В. Чужикова [16], Л. Шевчук [5]. Але сучасні реалії розвитку приморського регіону як просторово-специфічної відкритої системи транскордонного типу актуалізують розробки нових

наукових підходів до вивчення його розвитку в умовах міжрегіональних інтеграційних процесів, у тому числі до його конкурентоспроможності. Основними аргументами доцільності формування нової методології є необхідність врахування потенціалу територіально-функціональних трансформацій, що обумовлюють територіальну організацію приморського регіону під впливом міжрегіональної інтеграції на національному та міжнародному рівнях, з урахуванням розширення регіонального поля в процесі міжрегіональних взаємодій, збільшення потенціалу розвитку приморського регіону шляхом перетворення локальних ресурсів в міжрегіональні, нівелювання бар'єрів на шляху потоків факторів і результатів виробництва в результаті поглиблення міжрегіональних взаємодій, що здатне привести до зниження асиметричності розвитку шляхом дифузії імпульсів росту за допомогою інтеграційних процесів, гармонізації соціального середовища за рахунок формування якісно нових міжрегіональних інститутів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є критичний аналіз методичних підходів до сутності і оцінки конкурентоспроможності регіону та обґрунтування системно-інтеграційного підходу до оцінки конкурентоспроможності приморського регіону, враховуючи трансформаційний потенціал, який забезпечує розширення конкурентних переваг приморського регіону в умовах міжрегіональної інтеграції.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах функціонування ринкової економіки особливої актуальності набувають питання регіонального розвитку, пов'язані з необхідністю досягнення кожним регіоном країни високого рівня конкурентоспроможності. Аналіз численних наукових досліджень з даної проблематики виявив два сформованих вектора дослідження. Перший з них розглядає регіон переважно як середовище формування конкурентних переваг підприємств, спираючись на роботи М. Портера [13], П. Кругмана [18] та ін. Поняття конкурентоспроможності регіону у цьому контексті розглядають як систему, що складається із безперервно взаємодіючих чинників та характеризує рівень реалізації потенційних можливостей регіону щодо набуття, підтримки, розвитку конкурентних переваг протягом тривалого часу [14; 73-74]. Чинниками забезпечення конкурентоспроможності виступають якість товарів і послуг, виробничі витрати, взаємовідносини з постачальниками і споживачами, організаційні системи [7], рівень

кваліфікації персоналу і управлінських кадрів, технологічний рівень виробництва, доступність джерел фінансування [3], інноваційні можливості, використання технологій, дилерська мережа і можливості розповсюдження, фінансові ресурси, витрати порівняно з конкурентами, обслуговування клієнтів тощо [15; 53].

Другий напрям досліджень розуміє регіон як самостійний суб'єкт економічних відносин, що знаходить все більшу підтримку серед вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема Л.Л. Антонюк, І.М. Вахович, З.В. Герасимчук, Н.Я. Калужнової, Д.Г. Лук'яненко, Ю.К. Перської, А.М. Поручник [11, 9, 2], що обумовлено об'єктивними процесами глобалізації та регіоналізації. Тут у більшості досліджень під конкурентоспроможністю регіону розуміється здатність економіки регіону передбачати і успішно адаптуватися до зовнішніх і внутрішніх викликів шляхом створення нових економічних можливостей, а також здатність ефективно конкурувати на національному і світовому ринках для забезпечення розвитку за рахунок використання стійких конкурентних переваг регіону. Так, В.Я. Швець та М.І. Іванова під конкурентоспроможністю регіону розуміють здатність території забезпечувати високий рівень життя населення й доходу власників капіталу, а також ефективно використовувати наявний у регіоні економічний потенціал при виробництві товарів і послуг [17].

В цілому методологічно підтримуючи другий напрям досліджень, методики до оцінки конкурентоспроможності регіону об'єднані нами в сім груп: комплексний підхід, підходи, засновані на трудових параметрах, на використанні показників соціально-економічного розвитку, факторний, кваліметричний, програмно-цільовий та кластерний підходи (табл. 1).

Аналіз наведених вище методик виявив їх обмежену придатність для оцінки конкурентоспроможності приморського регіону. По-перше, різноманітність підходів до оцінки конкурентоспроможності регіону обумовлена різними цілями оцінювання, окремі методики відповідають певним етапам і завданням конкретного дослідження і не мають комплексного значення, однак в цілому відображають зміну основних суспільних парадигм – перехід від показників факторів індустріального розвитку в рамках індустріальної парадигми до домінування соціальних параметрів в умовах переходу до постіндустріального суспільства. По-друге, серед значної кількості підходів, мето-

дик і методів оцінки конкурентоспроможності регіону не існує універсальної, яка могла б бути застосована до будь-якого територіального утворення, зокрема для приморського регіо-

ну, оскільки він являє собою специфічну відкриту транскордонну систему, що розвивається в умовах невизначеності зовнішньоекономічного середовища.

Таблиця 1.

Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності регіону

Підходи	Автори	Параметри оцінки	Можливості використання для оцінки конкурентоспроможності приморського регіону
Комплексний	О.О. Тарасова	- Наявність і використання ресурсів у регіоні; - Життєвий рівень населення; - Інвестиційна привабливість регіону; - Інноваційна складова; - Введення нових засобів виробництва; - Споживання окремих видів енергетичних матеріалів; - Малі підприємства	Можливість виявити напрямки трансформаційних процесів на трьох рівнях - макро-, мезо-та мікрорівні.
	С.Н.Смирнов, Ю.В. Симачев, Л.С. Засімова, А.А. Чулок	- Конкурентоспроможність підприємств регіону; - Інституційний розвиток регіону.	Дозволяє оцінити внесок регіону в економічний розвиток національної економіки та виділити напрями, що характеризують внутрішні трансформаційні процеси
	Л.Л. Ковальська	- Конкурентні переваги регіону; - Рівень людського розвитку; - Рівень зовнішньоекономічної відкритості регіону.	Система «рівень-конкурентоспроможності - рівень економічної безпеки» дозволять оцінити привабливість регіону при оцінці трансформації міжрегіональних інвестиційних потоків
	Р.А. Фатхутдінов	- Кількість, якість та інтенсивність впливу національної економіки; - Кількість, якість та інтенсивність впливу глобальної економічної системи - Основний показник - якість життя населення	Дозволяє врахувати соціально-економічні показники, що відображають тенденції переходу до економіки постіндустріального типу
Трудові параметри	І.А. Землянська	- Питома вага оплати праці, відношення заробітної плати до продуктивності праці;	Дозволяє врахувати соціальний потенціал як елемент трансформаційного потенціалу регіону
	Л.І. Ушвицька, В.Н. Парахін	- Рівень життя населення; - Ефективність функціонування господарського механізму регіону; - Інвестиційна привабливість регіону	
	В.Є. Андрєєв	- Критерії рівня і якості життя населення з урахуванням факторів ціноутворення в різних секторах регіонального ринку	
Показники соціально-економічного розвитку	Державні методики	- Валовий регіональний продукт на душу населення; - Обсяг інвестицій в основний капітал; - Бюджетно-фінансове забезпечення; - Частка середньооблікової чисельності працівників, зайнятих у малому бізнесі і пр.	Облік загальних показників соціально-економічного розвитку регіону
Кваліметричний	А.І. Орлов, І.П. Данілов	- Оцінка ступеня "встроенности" регіону в ринковий простір країни, асоціації	Облік кваліметричного аналізу в побудові гравітаційної моделі

		регіонів і пр. - Показники залежать від конкретного дослідження	міжрегіональної інтеграції регіону
Програмно-цільовий	Л.С. Шеховцева, І.П. Данілов	- Продуктивність використання регіональних ресурсів, в першу чергу капіталу та робочої сили	Дозволяє оцінити ефективність трансформаційного потенціалу з позицій цілепокладання системи
Стратегічне планування	В.Г. Подвисоцький	- Виявлення сильних, слабких сторін розвитку, можливостей і загроз; - Оцінка факторів зовнішнього середовища	Дозволяє провести SWOT-аналіз напрямки трансформацій
Кластерний	А.В. Ермішина, В.В. Меркушев, С.І. Соколенко, К.С. Бабанова, А.Г. Шахназаров	- Параметри факторів (природні умови, кваліфіковані кадри, капітал, інфраструктура); - Умови попиту; - Споріднені галузі; - Стратегії фірм і їх структура	Дозволяє виявити потенціал кластеризації регіону
Факторний	В.А. Безугла	- Випуск продукції промисловості; - Введення в дію основних виробничих фондів; - Підвищення кваліфікації кадрів; - Вартість експорту товарів; - Інвестиції в основний капітал; - Прямі інвестиції в регіон; - Кількість наукових організацій; - Обсяг науково-технічних робіт, виконаних власними силами установами регіону.	Враховує складові потенціалу регіону - виробничий, торговий, людський, інвестиційний та інноваційний
	Ф.Н. Клоцвог, І.А. Кушнікова	- Ресурсний потенціал як величина кінцевого продукту або національного доходу, одержувана при максимально високому рівні ефективності використання ресурсів	Оцінка рівня ресурсної складової трансформаційного потенціалу
	М.А. Комарова	- Інформаційні та управлінські технології; - Кваліфікація персоналу; - Ринкова інфраструктура.	Оцінка інфраструктурної складової трансформаційного потенціалу
	Н.І. Ларіна, А.І. Макаєва	- Інноваційність; - Зовнішньоекономічна діяльність; - Розвиток інфраструктури; - Розвиток комунікаційних систем	Може бути використаний для розрахунку індексів зовнішньоекономічної діяльності, розвитку інфраструктури та комунікаційних систем для аналізу рівня міжрегіональної інтеграції

Слід відзначити, що в умовах глобалізації саме транскордонні регіони спроможні до інтенсивного розвитку внаслідок когерентності, за рахунок чого отримують додатковий потенціал зростання – так званий специфічний потенціал транскордонності. Тому у основі їх функціонування лежать переважно зв'язки між територіями країн і регіонів, а не близькість за якоюсь ознакою, наприклад, етнічним складом населення, господарською спеціалізацією, спільністю історико-культурного ландшафту тощо. Це ускладнює оцінку конкурентоспроможності та розвитку приморського регіону на

основі моделей збалансованості та пропорційності внаслідок різновекторності та різної інтенсивності даних зв'язків. Визначальними ознаками приморського регіону є активний перелив міжрегіонально орієнтованих фінансових і матеріальних ресурсних потоків; виконання функцій своєрідних транспортно-інфраструктурних коридорів; активна соціально-трудова дифузія населення і спільне соціокультурне середовище. У зв'язку з цим необхідно враховувати значний потенціал співпраці регіону, який, з одного боку, активізує мультиплікаційний ефект концентрації економічної

діяльності на обмеженій території, а з іншого – ефект диверсифікації за рахунок збільшення інтенсивності зовнішніх зв'язків.

Це вимагає зміни пріоритетів у вивченні конкурентоспроможності приморського регіону, зосереджуючи увагу не тільки на традиційних територіально обумовлених чинниках конкурентоспроможності (певних сировинних ресурсах, приморському розташуванні, промисловому та трудовому потенціалі), а також на специфічних факторах, що проявляються в процесі набуття локальними ресурсами міжрегіонального характеру, зокрема це:

- наявність трансформаційного потенціалу – проявляється в певних експортних можливостях, наявності ресурсів для міжрегіонального обміну факторами виробництва, готовності до інтернаціоналізації виробництва та ін. Взаємодія міжсистемних елементів приморського регіону призводить до виникнення нової якості регіональних утворень, що проявляється у здатності до інтеграції у національний та світовий економічний простір з метою реалізації регіональних інтересів;

- багаторівневність – обумовлена наявністю певної територіальної ієрархії, виступає основою для формування системи управління, основною метою якого є розвиток позитивного іміджу регіону для оптимізації міжрегіональних інтеграційних зв'язків – створення стійкого "геоекономічного" образу приморського регіону, розкриваючи економічні, екологічні, соціально-культурні аспекти;

- відкритість – проявляється під впливом активізації міжрегіональних зв'язків і наявності міжрегіональної інфраструктури, що зумовлює транспортно-комунікаційне та бізнес-інституційне забезпечення;

- наявність конфліктогенного потенціалу в результаті протиріч регіональних, національних і глобальних цілей розвитку.

Виходячи з цього, саме міжрегіональні зв'язки визначають потенціал інтеграційних утворень та кластеризації приморського регіону, тому виступають важливим детермінантом, який дає змогу підвищити рівень конкурентоспроможності шляхом активного використання чинників макrorівня та виявити їхній вплив на зміни внутрішніх чинників розвитку. Це потребує їх детального аналізу з позицій саме системно-інтеграційного підходу, стратегічно орієнтованого на дослідження можливостей підвищення конкурентоспроможності соціально-економічної системи приморського регіону в умовах міжрегіональної інтеграції, оптиміза-

ційні трансформації його територіальної організації та визначення траєкторії ефективної міжрегіональної взаємодії на рівні національної економіки та глобальної економічної системи.

Подібні ідеї частково відображені у парадигмі міжрегіональної конкуренції – нового напрямку української регіональної науки [8], в основу якого покладені ідеї добросовісної конкуренції між регіонами держави за залучення ресурсів і одержання благ. Такий підхід до розвитку міжрегіональної конкуренції дозволяє врахувати нову позицію регіонів як в конкурентному середовищі всередині країни, так і на міжнародному рівні, але при цьому в якості головних передумов підвищення конкурентоспроможності регіону виділяються наявність природних ресурсів і низький рівень антропогенного навантаження, забезпеченість інноваційними, людськими, фінансовими ресурсами, вигідне геополітичне положення, розвинена інфраструктура, що не враховує факторів конкурентоспроможності, що виникають внаслідок посилення міжрегіональної взаємодії та появи можливості розширення як потенціалу розвитку регіону, так і підвищення ефективності його використання. Зокрема, А.В. Осинський у своїх дослідженнях також акцентує увагу на необхідності аналізу співпраці між регіонами, доводячи, що наявність в регіоні нової технології, нової продукції, нової ідеї, в отриманні якої можуть бути зацікавлені інші регіони, і є свідченням його конкурентоспроможності [12]. При цьому особливий науковий інтерес має дослідження трансформаційних чинників і умов досягнення конкурентоспроможності виходячи з кон'юнктурних змін параметрів системи приморського регіону в умовах активних міжрегіональних взаємодій.

Так, економічне значення приморського регіону у розвитку економіки України насамперед полягає в наявності морегосподарського та портово-промислового комплексів, рекреаційному та транзитний потенціал. Історично склалося так, що приморський регіон України став потужним промисловим осередком внаслідок багатства природних ресурсів і розвинутої торгівлі. Проте економічна історія свідчить, що конкурентні переваги, засновані на "первинній природі" [18], не є вічними та незмінними. Тому трактуючи приморський регіон як відкриту транскордонну систему, слід зазначити, що його конкурентоспроможність повинна визначатися не тільки наявністю

внутрішніх ресурсів і переваг, визначених приморським положенням і можливістю здійснення обумовлених цим видів діяльності при зовнішньоекономічній відкритості регіону, але й здатністю їх реалізувати у зовнішньому середовищі і розширити їх спектр завдяки формуванню гео економічних ресурсів міжрегіональної інтеграції національного та міжнародного рівня. У зв'язку з цим с позицій системно-інтеграційного підходу під конкурентоспроможністю приморського регіону, що функціонує в умовах транскордонності, ми розуміємо можливість формування умов і факторів, які при зовнішніх флуктуаціях забезпечують механізм дисипативної самоорганізації з метою когерентної зміни якісних параметрів системи регіону шляхом утворення просторових дисипативних структур, що зумовлюють телеономну спрямованість переходу в аттрактор якості соціально-економічного зростання. Це, в свою чергу, припускає здатність приморського регіону формувати і реалізовувати трансформаційний потенціал, який в умовах міжрегіональної інтеграції являє собою особливий конкурентний чинник, здатний, з одного боку, збільшити цінність наявних внутрішніх ресурсів регіону на національному та міжнародному рівнях, а з іншого – розширити його можливості

за рахунок формування міжрегіональних ресурсів у розширеному регіональному полі.

Висновки. Системно-інтеграційний підхід до конкурентоспроможності теоретично спирається на наукове розуміння приморського регіону як глобалізованої трансграничної соціально-економічної системи, для якої характерний активний перелив міжрегіонально орієнтованих фінансових і матеріальних ресурсних потоків; виконання функцій своєрідних транспортно-інфраструктурних коридорів; активна соціально-трудова дифузія населення на інновацій. Він дозволяє врахувати значний потенціал співпраці, який, з одного боку, активізує мультиплікаційний ефект концентрації економічної діяльності на обмеженій території, а з іншого – ефект диверсифікації за рахунок збільшення інтенсивності міжрегіональних зв'язків, що у сукупності призводить до територіально-функціональної трансформації системи регіону. З комплексу окреслених питань у подальшому дослідженні виникає необхідність розробки методики оцінки трансформаційного потенціалу приморського регіону, наявності і використання якого зумовлюють ефективність територіально-функціональної трансформації з метою підвищення якості соціально-економічного зростання регіону в умовах міжрегіональної інтеграції.

Література:

1. Державна Регіональна політика України: Особливості та стратегічні пріоритети: монографія / за ред. З. С. Варналія. — К. : НІСД, 2007. — 768 с.
2. Гець В. М. Концепція розвитку внутрішнього ринку України / В. М. Гець, В. О. Точілін // Вісник Інституту економічного прогнозування. — 2002. — № 2. — С. 3—8.
3. Долишній М. Макрорегіоналізація України як основа здійснення регіональної політики / Долишній М., Кравців В., Симоненко В. // Незалежний культурологічний часопис. — 2002. — № 23. — С. 6—30.
4. Долишній М. І. Соціально-економічне районування України: Препринт / Долишній М. І., Паламарчук М. М., Паламарчук О. М., Шевчук Л. Т. — Львів : Ін-т регіональних досліджень НАН України, 1997. — 50 с.
5. Кононов І. Донбас і Галичина в регіональній системі України / І. Кононов, С. Хобта, С. Щудло // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2008. — № 3. — С. 73—98.
6. Чужиков В. І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія: Монографія / Чужиков В. І. — К. : КНЕУ, 2008. — 272 с.
7. Портер М. Конкуренція / Майкл Портер : [пер. с англ.]. — М.: Видавничий дім «Вільямс», 2006. — 608 с.
8. Krugman P. The Role of Geography in Development / Paul Krugman // International Regional Science Review. — 1999. — № 2. — Vol. 22. — P. 142—161.
9. Лук'яненко Д. Г. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації та розвитку: Монографія: у 2 т. / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Л. Л. Антонюк та ін. / За заг. ред. Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник. — К. : КНЕУ, 2006. — Т II. — 592 с.
10. Конкурентоспособность регионов: теоретико-прикладные аспекты / Под ред. Ю. К. Перской, Н. Я. Калужнова. — М. : ТЕИС, 2003. — 472 с.
11. Герасимчук З. В. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону: Монографія / З. В. Герасимчук, І. М. Вахович. — Луцьк : ЛДТУ, 2002. — 248 с.
12. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства : Монографія. / За заг. ред. Ю. Б. Іванова, О. М. Тищенко. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. — 384 с., с. 73—74.
13. Киричер И. Конкуренция и предпринимательство : [пер. с англ.] / Под. ред. А. Романова. — М. : Изд-во ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 239 с.
14. Глухов А. Оценка конкурентоспособности товара и способы ее обеспечения // Маркетинг. — 1999. — №3. — С. 28-34.
15. Томпсон-мл. А. А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа : пер. с англ. / А. А. Томпсон-мл., А. Дж. Стрикленд. — М., 2003. — 254 с.
16. Швець В. Я. Формування та оцінка конкурентоспроможності регіонів України в умовах глобалізації економіки / В. Я. Швець, М. І. Іванова / Академічний огляд. — 2012. — №2 (37). — С. 67-74.

17. Ковальська Л.Л. Конкурентоспроможність регіону: методика оцінки та напрями нарощування // Економічний форум. — 2012. — № 4. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_etei/2009_6_1/30.pdf
18. Осинський А.В. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги регіону / А.В. Осинський // Вісник московської академії ринку праці та інформаційних технологій. — 2006. — № 14. — С. 38-45.

Резюме:

Наталья Страчкова. КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРИМОРСКОГО РЕГИОНА: СИСТЕМО-ИНТЕГРАЦИОННЫЙ ПОДХОД.

В статье раскрыты методические подходы к сущности и оценки конкурентоспособности региона: комплексный подход, подходы, основанные на трудовых параметрах, на использовании показателей социально-экономического развития, факторы формирования конкурентоспособности региона, факторный, квалиметричный, программно-целевой и кластерный подходы. Обоснована целесообразность усовершенствования методологии исследования конкурентоспособности приморского региона на основе системно-интеграционного подхода, стратегически ориентированного на изучение возможностей повышения его конкурентоспособности в условиях межрегиональной интеграции, оптимизационные трансформации его территориальной организации и определения траектории эффективной межрегионального взаимодействия на уровне национальной экономики и глобальной экономической системы. Доказана необходимость учета межрегиональных связей, расширяющих региональное поле, увеличивают потенциал развития региона путем преобразования локальных ресурсов в межрегиональные, нивелируют барьеры на пути потоков факторов и результатов производства в результате углубления межрегиональных взаимодействий, определяющих потенциал интеграционных образований и кластеризации, поэтому выступают важным детерминантом повышения конкурентоспособности за счет качественных изменений параметров системы приморского региона. Определен подход к конкурентоспособности приморского региона как возможности формирования условий и факторов, которые при внешних флуктуациях обеспечивают механизм диссипативной самоорганизации с целью когерентной изменения качественных параметров системы региона путем создания пространственных диссипативных структур, обуславливающих телеономную направленность перехода в аттрактор качества социально-экономического роста. Обоснована необходимость разработки методологии оценки трансформационного потенциала приморского региона, наличие и использование которого обуславливают эффективность территориально-функциональной трансформации с целью повышения качества социально-экономического роста региона в условиях межрегиональной интеграции.

Ключевые слова: конкурентоспособность, приморский регион, системно-интеграционный подход, межрегиональная интеграция, трансформационный потенциал.

Summary:

N.V. Strachkova. COMPETITIVENESS OF THE COASTAL REGION: SYSTEM-INTEGRATION APPROACH.

In the article the methodical approaches to assess the nature and competitiveness of the region: an integrated approach, an approach based on the parameters of employment, on the use of socio-economic development, factors of regional competitiveness, factor, kvalimetric, target-oriented and cluster approaches. The expediency of improving the competitiveness of the research methodology of the seaside region based systems-integration approach, strategically focused on studying the possibilities to increase competitiveness in the interregional integration, optimization transformation of its territorial organization and determine the trajectory of the effective inter-regional cooperation at the level of the national economy and the global economic system. The necessity of taking into account interregional relations, expanding the regional field, increase the development potential of the region by converting the local resources in interregional, negate the barriers to the flow of factors of production and the results of in-depth interregional interactions that determine the potential of integration structures and clustering, so are an important determinant of the competitiveness of due to qualitative changes of the system parameters of the seaside region. The approach to the competitiveness of the coastal region as the possibility of formation of the conditions and factors that are under external fluctuations provide a mechanism for the purpose of self-organization of dissipative coherent changes in the quality parameters of the region through the creation of spatial dissipative structures that determine to transition into the attractor as a socio-economic growth. The necessity of the development of methodology for assessing the transformational potential of the coastal region, the availability and use of which are responsible for the effectiveness of territorial and functional transformation to improve the quality of social and economic growth of the region in terms of interregional integration.

Key words: competitiveness, the coastal region, system-integration approach, interregional integration, the transformational potential.

Рецензент: проф. Брич В.Я.

Надійшла 14.04.2013р.